

ONTSNAPPING

Thema's: Deportatie, Holocaust, Jodenvervolging, Vluchten

Locatie: België, Brussel

Door: Pleun Peters

Dit verhaal is van Simon (1931). Hij werd geboren in Ukkel (België) en groeide op in Brussel. Halverwege de Tweede Wereldoorlog pakte de Gestapo Simon, zijn moeder en zijn zusje op en werden ze naar Kazerne Dossin gebracht. Op 19 april 1943 werden ze op transport gezet naar Auschwitz. Deze trein, het twintigste konvooi, werd in diezelfde nacht overvallen door drie jonge mannen van het verzet. Daardoor wist Simon te ontsnappen. Mensen uit de omgeving brachten Simon terug naar Brussel, waar hij werd herenigd met zijn vader. Zijn moeder en zusje werden direct bij aankomst in Auschwitz vergast. Op 9 juli 1945 stierf Simons vader uit wanhoop in hun huis in Brussel. De veertienjarige Simon moest alleen verder.

PERSONAGES VERTELLER 1
 VERTELLER 2
 VERTELLER 3
 VERTELLER 4
 VERTELLER 5

Iedereen staat linksachter op het toneel, dicht bij elkaar, recht naar voren kijkend

VERTELLER 1 De nacht van 19 april 1943
 Het twintigste konvooi onderweg naar Auschwitz
 Simon ziet niks
 Simon hoort het razen van de trein
 Boem boem, boem boem, boem boem
 Hij zit op een houten vloer, het hooi prikt door zijn broek heen
 Het is warm en het stinkt
 Simon hoort hoe vijftig mensen hun adem inhouden
 Hij drukt zich tegen zijn moeder aan, haar geur maakt hem rustig
 Plots hoort hij de remmen piepen
 De trein stopt
 Simon ziet niks
 Zijn we er al?
 Hij hoort luide Duitse stemmen
 En dan schoten

Wat is er aan de hand?
Stilte
Langzaam zet de trein zich weer in beweging

Iedereen wisselt heel traag van plek en komt uit op een lijn, schouder aan schouder

VERTELLER 2 Nog steeds de nacht van 19 april 1943
Het twintigste konvooi onderweg naar Auschwitz
Simon wordt wakker
Een koude wind doet hem rillen
De wagon lijkt minder vol
De schuifdeur staat open en de bomen razen voorbij
Het is volle maan
Het gaat te snel
Simon hoort het ritme van de trein vertragen
Simon staat nu in de opening van de deur
Zijn moeder zet hem op het trapje
De rails schieten onder hem voorbij
Het gaat te snel
Zijn moeder heeft hem vast aan zijn t-shirt
Hij voelt haar warme handen die hem stevig vasthouden
Hij ziet zijn voeten en voelt ze trillen op het trapje
Zijn mama roept, kijkt hem aan: spring!
Haar handen laten hem los
Hij springt
Het gras komt dichterbij
Hij ploft op de grond
Hij zoekt zijn mama
Maar ziet dan twee zwarte gedaanten met een geweer
Ze lopen op hem af
Roepen in het Duits
Simon wil terug
Terug naar zijn mama in de trein
Hij twijfelt
Draait naar rechts en begint te rennen

Muziek met een stevig ritme gaat aan. Iedereen begint kris kras door elkaar te rennen, zo hard als ze kunnen. Ze rennen in lange rechte lijnen. Wanneer de muziek uitgaat, komen ze plots tot stilstand en hijgen uit. VERTELLER 3 hijgt nog tijdens de volgende tekst

VERTELLER 3 20 april 1943
Vroeg in de ochtend, ergens in Limburg
Simon ziet een lange straat
Een lange straat met een paar huizen
Huizen met bloemen
Rood, paars, wit
Eén huis heeft een donkere houten deur
Daarboven twee kleine ramen met schattige gordijntjes

Simon voelt zijn voeten gonzen in zijn schoenen
Nu pas hoort hij hoe hij hijgt
In, uit, in, uit
Heel de nacht heeft hij door het bos gerend
Hij ziet een scheur in zijn broek net boven zijn knie
Nog één in zijn linker mouw
In zijn rechtermouw
Zijn kleren zijn kapot
Simon twijfelt
Hij kijkt de lange straat in
Hij kiest voor het huis met de paarse bloemen en de schattige
gordijntjes

Iedereen komt vooraan op het toneel op een rij staan

- VERTELLER 1** 20 april 1943
In de trein ergens tussen Tongeren en Brussel
- VERTELLER 2** Simon, fris gewassen en met nieuwe kleren, kijkt uit het raampje
- VERTELLER 3** Hij ziet voorbijgaande weilanden, bomen, achtertuintjes
- VERTELLER 4** En denkt aan zijn vader
- VERTELLER 5** Hij hoort voetstappen
- VERTELLER 2** Zijn dat controleurs?
- VERTELLER 1** De man voor hem praat over een trein
- VERTELLER 5** Een trein vol met Joden die vannacht is stilgezet
- VERTELLER 3** Dat er geschoten is
- VERTELLER 4** Simon voelt zijn tenen drukken
Tegen de rand van zijn veel te kleine schoenen
- VERTELLER 2** Simon denkt aan zijn vrienden van de scouts
- VERTELLER 5** Kunnen zij hem helpen zijn papa te zoeken?

In januari 2020 speelde de voorstelling 'Wie niet weg is, is gezien' in Brussel (regie: Elke van der Kelen en Pleun Peters – productiehuis: TINT). De voorstelling speelde in Atelier Marcel Hastir – de plek waar de overval op het twintigste konvooi is bedacht.